

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 79.

Sreda 3. oktobra 1928.

Leto III.

Socijalistična mladina.

Praznovanje mednarodnega mladinskega dne.

Mladi sodruzi in mlade sodružice!

Tajništvo Socijalistične mladinske in-
ternacionale je sklenilo praznovati letošnji
mednarodni mladinski dan dne 7. oktobra.
Ta dan hočemo, kakor lansko leto, v vseh
deželah in krajih, kjer se delavska mladina
priznava k socializmu, prirediti javne slo-
vesnosti, ki naj potrdijo veliko misel med-
narodne solidarnosti socijalistične mladine
v okvirju delavskega gibanja. Ta dan naj se
vzneso preko vseh mej, kljub vsem nacio-
nalnim, političnim in socialnim zaprekam,
mogočim in strnjem bojni klic proletarske
mladine.

Prvi mednarodni mladinski dan lansko
leto, je veljal dvajsetletnemu jubileju naše
socijalistične mladinske internacionale. Čas
za predpriprave je bil takrat zelo kratek;
vendar je bil ta dan popoln uspeh. sto uro,
ko se je v Stuttgartu, rojstnem mestu mladi-
nske internacionale, vršila velika jubilej-
na slavnost, je bilo v mnogih deželah veliko
tisočev naše omladine zbrane z isto mislijo.
Drugi mednarodni dan, ki ga proslavimo le-
tos, se pa mora vršiti še vse bolj veličastno.

To leto se ne bo ozirali toliko na
našo prošlost, tembolj pa v bodočnost. So-
cialistična mladinska internacionala stoji
pred pomembnimi prireditvami. V juliju pri-
hodnjega leta se vrši na Dunaju drugi med-
narodni zlet socijalistične mladine (prvi se je
vršil leta 1926 v Amsterdamu) in tretji med-
narodni kongres socijalistične mladine. V
rdečem Dunaju se bo rdeča mladina iz ce-
lega sveta sestala in dokumentirala svoj
boj za bodočo socijalistično družbo.

Naš letošnji mednarodni mladinski dan
naj bo posvečen pripravam za veliki dunaj-
ski zlet. Z letošnjo proslavo hočemo služiti
propagandi za ta zlet, da se bodo že sedaj
formirale čete, ki naj nastopijo prihodnje
leto na Dunaju.

Nikdar ni bila agitacija za mednarodni
mladinski dan lažja ko sedaj. Že sam kraj,
kjer se bo zlet vršil, ima za mednarodno
delavsko gibanje velik pomen. Dunaj je
mesto socijalnodemokratske občinske poli-
tike. Dunaj je mesto organizacije delavskih
mas. Dunaj je blesteč simbol boja delavstva
za moč, za preureditev družbe po socijali-
stičnih principih.

Priprave za naš mladinski dan se pa
vrše tudi ravno ob času dviga mednarodne-
ga socijalističnega delavskega gibanja. Po
letih težkih povojnih izkušenj in kriz, ter
reakcije v večini dežel, sedaj zopet vidno
napredujemo. Mi gremo naprej in borba za
polastitev oblasti po proletarijatu je za ve-
lik del delavskega gibanja postala že dnevo-
no vprašanje. Velika in težka naloga je to,
vendar naloga, ki naj posebno mladino s

skupnim socijalističnim delavskim gibanjem
še bolj tesno zveže, v duhu močnega med-
narodnega socijalizma.

V tem duhu se hočemo z našim letoš-
njim mladinskim dnevom lotiti nalog, ki
nam jih nalaga bodočnost.

Na delo torej za mednarodni zlet soci-
jalistične mladine na Dunaju leta 1929.

Živela socijalistična mladinska in-
ternacionala!

Tajništvo Socijalistične mladinske interna-
cionalne.

Jugoslovanska sekcija socijalistične mladi-
nske internacionale ima svoj sedež v Sa-
rajevu. V Sloveniji ima dosedaj samo eno
organizacijo in to v Mariboru, ki šteje približno
50 članov v starosti 14 do 24 let, ki
se je ustanovila pred dobrim letom in se
lepo razvija. Očitno se nam je, zakaj smo
ustanovili posebno mladinsko organizacijo,
ker imamo itak »Svobodo«. Predvsem: mi
smo in hočemo biti zavedna in trezna so-
cialistična mladina, ki hoče svoje socijali-
stično prepričanje vedno javno dokumenti-
rati. Naše ostale kulturne organizacije se pa
rekrutirajo iz različnih struj, ki so si na po-
litičnem polju nasprotne in morajo iz teh
razlogov čuvati nekako »nevtiralnost«
in se boje, da bi se zanesel med nje kak političen
boj. Zato pa trpi dostikrat načelnost. Mi
pa nočemo biti nevtiralni. Mi hočemo poleg
ostalih kultur duše in telesa gojiti pred-
vsem socijalistično zavednost. Kakor zbira
naš »Detoljub«
naše malčke in šolsko dečo
v svoje okrilje, da jim že v nežni mladosti
vcepi smisel za družabni kolektivizem, tako
hočemo mi to mladino, ko doraste, to je po
14. letu, prevzeti v svoje vrste, da si jo
ohranimo in naprej vzgojujemo za neomah-
ljive borce socijalizma. Prirejamo predava-
nja, diskuzije, petje delavskih pesmi, gimna-
stiko in tako dalje. Navajamo mladino na
knjige, udeležujemo se korporativno vseh
delavskih demonstracij, samo ne navadnih
veselic, kjer se pije. Ker mi smo načelni na-
sprotniki alkohola in nikotina, zato nam
noben gostilničar neče dati lokala na razpo-
lago, celo oni v »Delavskem domu«
ne. Zato se moramo shajati poleti v gozdu, po zi-
mi pa v privatnih stanovanjih, sedaj pri
nem, drugič zopet pri drugem sodruhu.
Seveda se pri takih razmerah ne moremo
lotiti kakih večjih načrtov, ker žal, dasi
močno delavsko gibanje v Mariboru, še do
danes nima svojeje kulturne doma. A
kljub temu vztrajamo. V nedeljo, 7. okto-
bra priredimo na vrtu »Ljudskega doma«
socijalistični mladinski dan z raznimi nastopi.

V letu 1926 so strokovne organizacije
imele 21.483.970.63 šilingov dohodkov in
16.867.457.78 šilingov izdatkov. Podpor se
je v tem letu izdalo 5.034.212.19 šilingov.
Od teh 3.069.386.78 šilingov za brezposelne.

Skupnega fonda imajo strokovne orga-
nizacije 17.116.278.75 šilingov (ali nekaj nad
136 milijonov dinarjev). Strokovnih listov
izhaja 52 v 862.000 izvodih, in sicer teden-
sko, dvotedensko in mesečno.

Organizacija socijalističnih obrtnikov
in trgovcev ima 14.541 članov, od teh jih
je na Dunaju 11.224, in ima svoj strokovni
list »Der Handels- und Gewerbetreibende«.

Organizacija malih kmečkih posestni-
kov se jako lepo razvija, ima svoj list
»Der freie Arbeitsbauer«, ki se tiska v 10
tisočih izvodih.

Združna organizacija

je prestala krizo in se lepo razvija. Kon-
sumna društva so imela v letu 1927 257.177
članov in 137.501.176 šilingov prometa, ali
534 šilingov na člana. Zraven konsumne ob-
stoje še razne produktivne in denarne za-
druge ter Velenakupna družba.

Kulturno delovanje.

Kulturna zveza je priredila v letu 1927
3269 predavanj, in sicer 977 v strankinih in
296 v strokovnih ter 1900 v mladinskih or-
ganizacijah o raznih praktičnih in poučnih
predmetih.

Posebej ima stranka, strokovne orga-
nizacije in zadruge svoje srednje in visoke
šole, v katerih se vzgajajo bodoči funkci-
onarji.

Število članstva kulturnih organizacij
gre v deset in desetisoče.

Mladinska organizacija.

Organizacija socijalistične omladine
šteje 28.152 članov, od teh je na Dunaju
10.660. Njih glasilo »Der Jugendliche Ar-
beiter«
izhaja v 32.500 izvodih.

Še vedno belgrajska glavnjača.

O razmerah v belgrajski Glavnjači s
je že mnogo pisalo in govorilo tudi v na-
rodnih kupščini. Ministrski predsednik dr.
Korošec, ki je obenem minister za notranje
stvari, je že davno zagotavljal, da v Glav-
njači ni velikih nedostatkov, o katerih se
piše in govori, ter v kolikor so, da jih bo s
stroгими odredbami odpravil. Take izjave
je dajal odgovorni minister, pa kaj se je
zgodilo kljub temu?

Belgrajska policija je napravila nedav-
no po mestu lov na sumljive elemente, ka-
kor pravijo. Ob tej priliki je bil aretiran
tudi bivši ruski polkovnik Boris Legat in
odveden v Glavnjačo, ker ni imel pri sebi
nobene legitimacije, da bi se izkazal, kdo
da je. V Glavnjači so mu ukazali, da naj
leže na unazana cementna tla, čemur je
aretiranec ugovarjal. Zanj ga je pa za-
radi upornosti odvedel v drugo celico, ga
dal tam temeljito preteptati in drugi dan
obsojiti na 110 Din globe. Legata so nato
izpustili iz policijskega zapor.

Legat je odšel v pančevsko bolnico,
kjer je za poškodbami umrl. Poškodbe, ra-
njena pljuča, raztrgana vranica in dve
zlomljeni rebri, so bile absolutno smrtno.

Režimske vesti sicer poročajo, da se
je uvedla stroga preiskava — sedaj po
zločinskem dejanju, čeprav je bila dolž-
nost vlade že zdavnaj, da odpravi nedo-
statke v Glavnjači, ker je vedela zanje in
obljubila, da jih odpravi.

Posebej od mladinske organizacije ob-
stoja organizacija socijalističnih študentov,
ki šteje 2797 članov.

Organizacija »Kinderfreunde«
(Detoljub) ima 359 podružnic s 95.308 člani. Ta
organizacija je med delavstvom zelo pri-
ljubljena in izvršuje v resnici važno mislijo
v delavskem gibanju. Ona ima nalogo pro-
letarske otroke seznaniti z naravo in so-
cialistično idejo.

Zveza pevskih društev šteje 471 dru-
štev s 15.106 člani.

Tamburaška zveza ima 40 društev s
978 člani.

»Društvo svobodomiselcev«
šteje 41 tisoč 705 članov.

»Die Flamme«
(krematorij) šteje 102 tisoč 495 članov s 27 podružnicami.

Sportna organizacija

šteje 2563 podružnic raznih panog sporta s
190.865 odraslih članov in 15.625 otrok.

Zlasti se lepo razvija Zveza prijateljev
prirode (turisti), telovadcev in kolesarjev.

Ni kulturne, sportne, strokovne, gospo-
darske, poljedelske stroke, da bi ne ob-
stojala za te interese razredna zveza ali
organizacija.

Pozabiti se ne sme »Republikanskega
Schutzbunda«, ki je kolosalna brambena or-
ganizacija vseh razrednih ustanov in celot-
nega delavskega razreda, ki dela buržuaziji
mnogo preglavic.

Ako seštejemo vse te organizacije, vse
to članstvo, potem šele vidimo ogromno
delavsko armado in ogromno delavsko po-
zrtvovalnost, ki vse te organizacije s svo-
jimi žrtvami vzdržuje.

Kaj pa mi: Slovenci in jugoslovanski
delavci, kje so naše organizacije, kje je
naše članstvo, kje naše požrtvovanje za
skupno delavsko gibanje? Kdaj se zgane-
mo in uredimo organizacijo, s katero se
bomo lahko borili in pred svetom ponašali?

To je moč naših organizacij.

Delavsko razredno gibanje v Nemški Avstriji v številkah.

V zadnji številki našega lista smo po-
ročali o poteku strankinega zbora Soc.
dem. stranke v Avstriji, ki se je vršil od
14. do 17. septembra t. l. na Dunaju. Da
bodo naši sodruzi imeli vsaj približno sliko
o številni moči in raznovrstnosti organi-
zacije in tiska naših sodrugov v Nemški
Avstriji, objavljamo iz strankinega poro-
čila za leto 1927 sledeče podatke:

Politična organizacija.

Stanje članstva politične organizacije
je bilo 31. decembra 1927: moških 468.523,
ženskih 201.063. Skupaj 669.586, ali za 74.169
več kakor koncem leta 1926.

Strankina organizacija je razdeljena
na devet deželnih, 143 okrajnih in 1562 lo-
kalnih organizacij. Najmočnejša je organi-
zacija na Dunaju, katera šteje 387.677 čla-
nov in med temi 128.658 članic. Število čla-
nic znaša danes eno tretjino vsega član-
stva, medtem ko je pred vojno znašalo le
10%.

V Nemški Avstriji je vsak četrti dr-
žavljan v starosti od 20—70 let član soc.
stranke in med ženskami pa vsaka deseta.
Na Dunaju je na vsakih 10.000 moških 4393
strankinih članov, med ženskami je vsaka
peta ženska članica naše stranke.

Pri zadnjih državnozbornskih volitvah
je soc. dem. stranka dobila 1.539.635 gla-
sov, od teh je bilo 780.427 moških in 759
tisoč 208 ženskih volilcev.

Na Dunaju je stranka dobila 693.621
glasov in od teh je bilo 367.986 ženskih,
t. j. 42.351 več kot moških.

Naša stranka ima na Dunaju 52.81%
vseh volilcev, na deželi pa nekoliko manj,
tako, da ima v celi državi 42.28% napram
vsem drugim strankam.

V državnem zboru ima stranka 71, v
zvezinem svetu 20, v deželnih zborih pa 188
poslancev.

Stranka ima v 35 občinah večino svojih
zastopnikov, v 27 občinah ima pariteto in
le v 14 občinah je v manjšini.

Strankin tisk.

Centralni organi:
»Arbeiterzeitung«
(dnevnik) izhaja v
96.000 izvodih, »Das kleine Blatt«
(dnevnik) izhaja v 106.400 izvodih, »Die Frau«
(mesečnik) izhaja v 194.000 izvodih, »Die Un-
zufriedene«
(tednik) izhaja v 133.800 izvo-
dih, »Der Vertrauensmann«
(mesečnik) iz-
haja v 8000 izvodih, »Der Sozialdemokrat«
(mesečnik, Dunaj) izhaja v 256.500 izvodih.

Lokalnih strankinih glasil je: 5 dnev-
nikov, ki izhajajo v 45.150 izvodih, 16 ted-
nikov, ki izhajajo v 52.650 izvodih in 6 me-
sečnikov, ki izhajajo v 106.150 izvodih.

Stranka ima osem lastnih tiskarn, med
katerimi sta dunajska in graška najmoder-
nejše urejeni. Poseduje 79 delavskih domov,
od teh jih je 6 na Dunaju. Strankinih na-
stavljenih funkcionarjev je na Dunaju 33,
na deželi 114.

»Arbeiter-Zeitung«, tiskarna »Vorwärts«
in knjigarna imata skupaj 865 nastavljen-
cev. V državi imajo ista podjetja, t. j. listi,
tiskarne in knjigarne 297 nastavljencev.

Strokovne organizacije

so imele koncem leta 1927 — 756.392 članov
in od teh je bilo 167.919 članic.

Organizacije ročnih delavcev štejejo
484.488 in one privatnih in javnih name-
ščencev 271.904 članov.

Najmočnejše so organizacije kovinarjev
s 114.389, železničarjev s 87.925 in stav-
benih delavcev s 56.123 člani.

K odpravi nedeljskega pouka na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Ljubljana, 30. sept.

Ze iz časov pred svetovno vojno izhaja
stremenje posameznih delavskih organi-
zаций, naj se uvede za obrtne vajence te-
densko po en dan oddiha, in so se vršila
v tem pravcu posvetovanja in zborovanja.
Po prevratu pa postajajo ti glasovi vedno
glasnejši in to ne brez upravičene podla-
ge, saj se sklicujejo na zakon o zavaro-
vanju delavcev, ki predvideva za vajence
oprostitev od dela od sobote opoldne do
ponedeljka zjutraj. Seveda se razlaga ta
predpis tako, da velja oddih samo za delo v
delavnici, ne pa za delo v šoli. Gotovo pa
bo vsak človek, ki je kdaj imel priliko pri-
sostvovati pouku na obrtni nadaljevalni
šoli pritržil, da pouk ni oddih, temveč za-
hleva od vajenca vso pozornost, vse misli,
kar ga često izmuči bolj, kot pa delo v
delavnici. Tako je z vajenci, ki so prinesli
že nekaj predizobrazbe s seboj, kako pa je
z onimi, ki komaj za silo čitajo in pišejo,

ter za silo računajo, to si lahko predstav-
ljamo.

Za odpravo nedeljskega pouka govori
nešteto dejstev. Pomisliti je treba, da je
vajenec človek, ki se telesno in duševno
šele razvija. Treba mu je vcepiti veselje
do dela pa tudi do življenja, razviti mu je
treba čut pravičnosti do sebe in do svojih
sodržavljancev. V Ljubljani je veliko va-
jencev, ki ne stanujejo pri mojstrih in se
morajo voziti dneвно z vlakom na delo.
Ti imajo sicer znižano vožnjo na podlagi
delavske legitimacije, ki pa velja le za
delavnike, ter mora ob nedeljah plačati ce-
lo vozovnico. Ker odhaja njegov vlak ob
nedeljah par ur po končanem pouku, se
potika tak vajenec ob slabem in lepem vre-
menu po Ljubljani, dostikrat premočen do
kože, brez kosila, ker nima nikjer zavetja.
Ko pa bi ne bilo ob nedeljah pouka, bi ostal
doma pri starših, porabil bi ta dan po na-
svetu staršev, ki bi imeli priliko pripraviti

Lepa Hercegovinka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno bleščalo
od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

51

Človek mrtvaških lobanj je spoznal vsestransko gnusobo življenja. Star sem dvajset let. Iščem svojo mladost, svoja hrepenenja. Ne morem jih najti v tej gnilobi . . . Človek mrtvaških lobanj naj se sprost. Mora se sprostiti. Pljuniti je treba vsem tem nagnitim lobanjem v otopele oči. Nima smisla delati zanje in rovariti po njih. Jaz se sprostim. Moram se oprostiti. Oni četrtošolec je bil najpogumnejši človek na svetu. Pet minut . . . in konec vseh koncev. Bog je samo fiksna ideja onemoglih starcev. Capin iz brivnice, ki pobira čike, je junak. Nesmisel uničiš, da ideš preko nje, da jo prezreš, da je ne upoštevaš. Živiš večno, če življenje uničiš. Smrt — to je najdaljši trenutek življenja, je pralepota, ker je osvobojenje. Zlobna misel me tlačí. Hotel bi, da bi profesor Novak bral te zapiske, ki so plod življenja zadnjih dni. Vem, mladih ljudi. Staro lajno bo navrl . . . Tepec!

Sanjal sem. Ves čas sem sanjal. Daleč, predaleč so šle moje sanje. Niti Sonja jih ni mogla razumeti. Šla je mimo njih kot gre veter skozi drevje. Veje zašumijo, veter odleti. Tistega paha ne bo nikoli več nazaj.

Pozdravljena, Sonja!

Judež je izdal Kristusa, da se je lahko izpolnilo, kar je zapisano. Ali se ni Judež bolj žrtvoval kot Kristus? Vedel je za Kristovo misijo, vedel je,

da bo ves svet, cela stoletja, vse človeštvo proklinjalo njegovo izdajo . . . Brez njega bi ne bilo Krista. Kateri je večji? Kateri je trpel bolj? Jaz sem za Judeža, zakaj žrtvoval se je težje kot Krist . . . Krista so trpinčili drugi, drugi so ga poslali na Golgoto, Judež je šel sam . . . To mi je prišlo na misel zaradi tega, ker gospod prof. Novak ne more razumeti, zakaj so baje v sovjetski Rusiji postavili Judežev spomenik. (Če je verjeti demagogijam našega časopisja.)

Pred mesecem sem vprašal spovednika, če on veruje v Boga. Razburil se je in mi ni dal odveze. Mogoče se je zbral resnice . . .

Ne verujem v nikogar več. Človek lahko veruje samo v samega sebe. Samo sebi je lahko zvest in odkritosrčen. Zato sem tako sam. V tem je drznost. Vsaka drznost je junaštvo, če tudi padeš . . . Samo da padeš v boju.

Včasih se zgodi v življenju nekaj posebnega. (Sicer se ne zgodi nikoli nič posebnega. Vse je nujno. Vse gre po položnih tračnicah.) Nekaj malenkostnega se zgodi včasih in vendar se ubijajo zaradi tega ljudje. Tako neumno se mi zdi, če se spomnim, da sem samo za trenutek zaveroval v tiste malike, ki jih pridiga prof. Novak. Naprednost! Napredne stranke. Klerikalizem. Hungbug vsevpred. Vse je kupčija. Bog, cerkev, šola, narod. Vse. Zato sem vprašal dr. Mahkoto, če je trgovec . . .

mu za bodoči teden perilo, zakrpali bi mu obleko itd.

Pa vzemimo vajence, ki stanujejo v Ljubljani. Ali ni nad vse razveseljiv pojav, da se je obrtni naraščaj lotil petja, telovadbe? Kolikokrat čitamo v novinah, da se je ta ali oni pri tej ali oni prireditvi, n. pr. kolesarski dirki, nogometu, lahki atletiki itd., posebno obnesel ter ga najdemo v seznamu obrtnih vajencev? Ali ni sveta dolžnost vseh poklicanih činiteljev, predvsem vzgojiteljev, med katere spadajo nedvomno gotovo v prvi vrsti tudi gg. mojstri, da tako stremenje z vsemi sredstvi podpirajo in s tem odvrtaajo obrtniški naraščaj od pogubnega vpliva počestne tovaršije. In telovadne organizacije s svojimi produkcijami naraščaja, in turizma, ki je zajela danes tudi najnižje sloje ter zimski sport, ki je bil dostopen poprej samo izvoljenim krogom? Poglavitni moment v splošni vzgoji vajencev pa so predavanja.

Razna kulturna društva so si nadela težavno pa jako hvaležno nalogo, izobraziti širše sloje naroda na podlagi izbranih in preračunanih filmov, ob poučni besedi strokovnjaških predavateljev in to za malenkostno vstopnino, kjer se obravnava pereča vprašanja spolnih in drugih bolezni, ki se širijo tudi med našim narodom, umetniški filmi, ki vzgajajo bodočemu obrtniku čut do lepote, posnetki iz zgodovine človeštva, najnovejše iznajdbe itd. Ali niso take predstave namenjene v prvi vrsti onim slojem, ki niso imeli nikjer drugod prilike, dobiti jasnega in lahko pojmljivega vpogleda v to znanost? Vse našeto pa se vrši ravno ob nedeljah dopoldne, ko sedijo vajenci in vajenke v šolskih klopih, medtem ko gre splošna izobrazba naroda v vseh različnih oblikah tiho mimo njih. Ko pa mine tem ljudem vajeniška dolžnost in se jim odpre vstop v vse javno življe-

nje, pa stoje v družbah v vsej svoji goloti. In takrat občutijo vso resnost zamujene preteklosti. Ni čuda, ako se izogibljuje boljše družbe, ko čutijo v sebi sami, da so okolici odveč, da se smatrajo za manj vredne in manj sposobne. Kaj vse store drugod za vajence! Če vzamemo n. pr. Nemčijo. Tam imajo vajenci vsak dan pouk, imajo vajeniške domove, javne knjižnice, stalna predavanja, skupne izlete v moderno urejene delavnice itd. Nedelja pa je dan oddiha, kvečjemu jo kdaj porabijo za poučni izlet pod nadzorstvom učiteljev. Ni torej nikako čudo, ako tako vzgojeni vajenci prekašajo pozneje v vsakem oziru neprimerno visoko vajence sosednih držav, ter rastejo nove praktične iznajdbe za vsakdanjo porabo ravno v takih državah. Kdor je imel priliko priti kjerkoli si bod s takimi obrtniki v dotiko, ta pozna njihovo izobrazbo in samozavest, ki donajata njim samim, kakor tudi njihovi okolici, v polni meri blagostanje. Mi, ki gledamo vajenca kot človeka in ga ne smatramo za stroj, ki mu ne sme biti prav nič drugega mar, kot samo delo v delavnici.

In tako nam bodi dovoljeno, da se dotaknemo tudi one kočljive točke, ki jo je g. I. B. v »Jutru« tako zelo povdarjal, t. i. škoda, ki bi jo morali utrpjeti mojstri, ako se odpravi nedeljski pouk. Solsko leto traja samo 7 mesecev, v katerih porabi vajenec za pouk tedensko 8 ur. Ker ima leto 300 delavnikov, bi od teh prebil vajenec samo 28 celih delavnikov v šoli, 272 delavnikov pa je mojstru s svojimi zmoglostmi na razpolago. Jasno je, da z uvidevnostjo od strani delodajalcev tudi ta stran ne izgleda tako tragično, kot se vidi na prvi pogled. V 272 delavnih dneh ima mojster gotovo toliko prislužka od svojega vajenca, da mu brez pomisleka lahko dovoli prosto nedeljo.

Spor v tovarni dušika v Rušah.

Delavstvu v ruški tovarni dušika ni zavidati. Naporno in skrajno nezdravo delo, zaslužek pa vse prej kot ameriški. Če se pa k temu pridružijo še šikane priganjačev, potem je vsega zadosti. Vendar je to delavstvo nosilo fetolistično svoj križ in bi ga še nosilo, da ni zadnjič po zaslugi nekega predelavca, ki je komaj pokukal v tovarno, moralo poučiti dotičnega, kaj je dovoljeno in kaj ni. Omenjeni predelavec je prišel šele pred par tedni na to mesto, je pa mislil, da je vsa njegova službena dolžnost v tem, da preganja in psuje delavce, kakor da ti niso ljudje. Šikane s strani tega možakarja so se množile z vsako delovno uro, psovke so postajale bolj in bolj robate in češče, dokler niso delavci imeli vsega dovolj. Reakcija je izbruhnila spontano in nenadno. Okolu dvesto razžaljenih delavcev se je v hipu zbralo, pograbilo tega večno psujočega priganjača, ga lepo položili v neko tovarniško »šajtrgo«

in ga odpeljali kot kakega rimskega imperatorja na prosto.

Podjetje bi moralo razumeti, da je bila to več kot opravičena reakcija in dotičnega predelavca poklicati na red. Pa je raje udarilo tudi s svoje strani na delavce in jih 6 odpustilo. Delavci so hoteli štrajkati, da branijo svoje odpuščene tovariše. Le po intervenciji njihove organizacije in Delavske zbornice je bilo mogoče pomiriti delavce in začeti pogajanja s podjetjem. Ki je končno uvidelo, da je treba tu drugačnega merila. Sprejelo je odpuščene delavce v delo. Tako se je poravnal spor, o katerem je mariborska »Montags-Zeitung« pisala kot o novi ruski revoluciji, o »vstaji« itd. Urednik omenjenega pondeljkevega lista je pisal svoje senzacije v noči od nedelje na pondeljek, to je v oni fatalni noči, ko se piše z vinom in ne s črnim, pa je sironmak videl jahati čez Pohorje apokaliptične jezdece revolucije . . .

Dnevne novice.

Mihael Kosel umrl. V Gradcu je umrl v 50. letu starosti s. Mihael Kosel. Pokojnik je bil v Gradcu tajnik oblačilne organizacije, pozneje pa zasebni uradnik. Oblačilni delavci v Sloveniji ga poznajo dobro, ker je z uspehom deloval v organizaciji. Naša dolžnost je, da se ga spomnimo tudi v našem listu. Blag mu spomin!

Režimovci in opozicijonci. Radikalni širši glavni odbor je imel v nedeljo sejo, da se posvetuje o položaju. Na seji je imel Aca Stanojevič jako ganljiv govor, v katerem je priznaval, da so Hrvati po dogodkih upravičeno užavljeni in da imajo čut zapostavljanja, neenakopravnosti in eksploatacije. Izrekel je, da tudi Srbi iskreno obžalujejo in oplakujejo nenadomestljive žrtve, ki so padle. Z uvidevnost-

jo in mirno presojo pričakuje naš narod sporazumne predloge, ki bodo zadovoljili brate Hrvate in ohranili edinstvo našega naroda in naše države. Stavijo naj primerne zahteve, ki so izpolnljive; mi smo bili vedno za sporazum. — Iz tega govora je jasno, da bo Aca Stanojevič poizkusil doseči poravnavo s Hrvati. — Govoril je tudi predsednik vlade dr. Korošec o položaju in rekel, da je njegova vlada popolnoma normalna. Krona bo intervenirala v sporu, ko pride čas za to, danes pa še ni ugodne prilike. Tudi dr. Korošec pravi, da v Beogradu žele sporazum.

Dr. Maček odklanja vsakršna pogajanja za sporazum. V soboto je dr. Maček povedal novinarjem, da se še ne misli pogajati z Beogradom, da bi vstopil v na-

Jo, kako se bo naš župnik jezil! Strašno se bo jezil. Nehvaležna mladina. Revez je sicer dober človek, a neumen kot krava. Z dr. Kramarjem bi si lahko podala roke. On je namreč veliki Slovan, ki se je jokal za Franca Jožefa in za Jugoslovanskega kralja.

Mogoče da ne bom napravil nikoli tega, kar nameravam. Človek je slab, bi dejal dr. Klinc, ki je bil vojni kurat in je tam doli nekje na fronti spočel otroka. To sta mi povedala zadnjič dva delavca, ki sta bila pri njegovem regimentu. Sicer pa je to vseeno. Na pot grem. Mogoče bom dosleden in močan.

Izmučen sem. Ne morem več pisati. Spat grem, da si odpočijem in se svež odpravim v svoje jutro. Mraz bo.

Dolgo nisem mogel zaspiti. Malo sem se pomiril. Kupili me niso. Ne, niso me. In me tudi ne bodo. Jaz sem odločen. Naj bo kakorkoli. Starka že spi . . .

Jaz grem . . . Zadnji besedi sta bili napisani trdo, ostro in veliko. Kot da se je izlil vanje ves napor izmučenih, a odločnih misli. Leo je trepetal. Pograbil je papirje, bežal k Stanetu nato k Frančku in Mirkotu. Zvečer je vedela že cela šola, da je Maksim izginil. Tudi policijo so avizirali. Zaplenila je vse rokopise . . . Čez teden dni so ga potegnili v neki vasi iz reke. Ribe so ga že oskubile.

rodno skupščino kot predmet kombinacije. Tudi volitve bi ne mogle na stvari izpremeniti, razen da bi bilo izvoljenih še več poslancev, ki ne bi šli v zbornico. Kadar je država v krizi, se ne gleda na formalne možnosti. Glede vprašanja, ali naj se voli narodna skupščina ali ustavotvorna skupščina, dr. Maček ni odgovoril. — Dr. Mačkova opozicija ni iskrena, postaja pa smešna. Povsem naravno bo, da bo dr. Maček, ki noče povedati, kaj hoče, ali pa morda sam ne ve, temeljito zaigral radičevstvo in vso resnost opozicije, v kolikor je imela pomen in povod.

Predsednik dr. Maček (naslednik Radičev) je izjavil, da ni toliko potrebna revizija ustave, kakor revizija vseh odnosov med Srbi in Hrvatmi. — Kaj to pomeni? To pomeni, da radičevci zahtevajo samo prijateljske odnose med hrvaškimi in srbskimi režimovci, pa bo dobro. Če postanejo radičevci deležni dobrot, ki jih imajo režimovci, se poživljajo na svoje doslej tako radikalne zahteve. Radičevci se nahajajo torej na poti pokore in ne bo več dolgo, ko bo vsa opozicijska koalicija pri vrhu. In šla bo po vodi tista slavna — demokracija, ki se ji nekateri tako globoko klanjajo, češ, da je opozicija dobro znamenje, da je znak prave demokracije, napredka itd. Kjer ni programa, ne načel, tam tudi ni demokracije, ampak je le ali duhovna diktatura ali pa zmešana kolobocija in lov za koristi.

Vukičević ima zaupanje v radikalnem poslanskem klubu, v radikalnem glavnem odboru pa ne. Torej se prepriča še niso sčistili, čeprav je glavni odbor sprejel soglasno resolucijo o delovanju poslan. kluba.

Tudi Štefana Radiča so leta 1919. pošteno pretepli. Momčilo Ivančič je povedal na radikalni seji, da so Radiča l. 1919. tudi pretepli, tako pretepli, da je eden udeležencev sam izjavil, da se čudi, da je še ostal živ. — Dalje se je hotel Radič leta 1922. udeležiti proslave Kumanovske bitke, pa mu je takratni notranji minister sporočil, da lahko pride, a da mu ne jamči, da se bo zdrav in živ vrnil v Zagreb. — Take razmere so seveda nezdrave in ni se čuditi, če je tako.

Na ljubljanskem magistratu prevladuje duh gospodujočih, duh zakrknjenih nemodernih socialnih politikov. To nam najbolj dokazuje tista slavna anketa o tržnih razmerah, ki je v posmeh socialnemu položaju ljubljanskega prebivalstva postala — večna. Ze več mesecev se prerešuje vprašanje trga, pa so pogrnjali samo šele to, da ljudje v Ljubljani pijejo in na izlete hodijo, sicer je pa v Ljubljani naravnost nebeško življenje, če ne bi bili ljubljanci zapravljalci. Seveda se gospodom s takimi nazori, posebno če imajo lepe dohodke, nikamor ne mudi. Namesto dejani vidimo večne ankete, če smemo take debate in naziranja subsumirati pod anketo. Najugodnejšo dobo za nabavo potrebnih stvari in za ureditev trga so prespali in se smejali ljubljanskim navnim konsumentom. O, moderna, socialna Ljubljana! Katera vas ji je enaka!

Mednarodni kongres hišnih posestnikov, ki je zboroval na Dunaju v dvoru, je sprejel dve resoluciji. V prvi zahteva popolnoma prosto razpolaganje s hišami za hišne posestnike, v drugi pa zahteva prepoved, da bi zidali stanovanjske hiše za privatne stanovalce država, javni fond, občine itd. — Naravno, potem bi imeli preveliko konkurenco. Torej prav moderni so ti gospodje, ki ne poznajo današnjih socialnih razmer.

Za enkrat je že dovolj defektov. V Ljubljani zadnji čas uvedeni avtobusni promet je že eno utepel vsakomur v glavo: ne več, bre, kedaj ti zmanjka na cesti avtobusa. Sedaj ne prija avtobusu kupljeno olje, drugič kar sredi ceste onemore, za izpremembo pa se pokaže tudi defekt v materialu in — pero ali kaj se zlomi takrat, ko je najmanj pasazirjev v vozu. Ej, ej, profesorska logika in humanistična vedenja pa res ne »paša« med Steyr-avtobuse! Seveda pa bodo rekli, tekem poskušnje je čas, da se vse skupaj do vruga polomi.

»Enotnost« naj o tem napiše svoje stališče! V Splitu se bodo kmalu vršile občinske volitve. Dekalistični bratje pa so tam napravili kompromis z radičevci, kravo kupčijo s federalisti in samemu Trumbiču so nesli potrdit kandidatsko listo. Tako politiko uganja ta klika! Tako se revolucionarno žonglira v težki atmosferi. — Seveda, ker so to napravili dekalistični jogri, jim daje »Enotnost« blagoslov in grdo potuho. Delavci iz Slovenije pa bodo tudi na tem primeru spoznali, da je le prazno gobezdanje, kar klopotajo ljubljanski delavski dekalistični bratci. — Le udri, »Enotnost«, po takem revolucionarnem hlapčevanju najbolj oholi buržuaziji!

Zadnje soboto in nedeljo so slavili v Grazu na Štajerskem osemstoletnico ustanovitve mesta. Graški župan je sodrug Vincenc Muchitsch.

Tudi agitacija. Slučajno po opravih grede zaidem v množico iz šole se vračajočih čebļajajočih otrok. Nehote se pričnem zanimati za njih pogovor, ko eden drugega navdušuje za naročilo nekega angeljčka. Nekdo pravi: Ja, veš, gospod katehet so rekli, da kdor bo prinesel 8 Din za letošnjo naročnico »Angeljčka«, bo dobil petico v šolskem redu veronauka. — Na drugi strani zopet gonja za mladino ali v tabor Sokola ali Orla, komur so pač dotični šolski uradniki bolj privrženi. V telovadnici »Svobode«, oh, to pa ne, ker tisti ne bo nič znal, pa čeravno bi znal bolj kot telovadci Sokola ali Orla. Toda moja je taka, da mladi Svobodaši ne smejo dobiti šolskega reda po zmožnosti, ampak po agilitosti v štafazi. — Na te neojalnosti in pristranosti zaenkrat ne moremo nobenega opozarjati, ker nikdo tega popravil ne bo, kot pravi razum staršev, ki pošiljajo to mladino v šolo. Ali gotovo pa je, da se

bo to slej ko prej hudo maščevalo nad zatiralci svobodomisleče mladine, ker čas našega razvoja gre svojo sigurno in nemajno pot dalje proti svoji točki. — Za zdaj pa naj velja le to, da konstatiramo, da to ni lepo od strani šolnikov-vzgojevalcev naroda kot bodoče generacije, da jo že sedaj opredeljujejo na več taborov, namesto da bi jo učili bratstva in ljubezni eden do drugega. Sicer pa se bomo na to stvar še povrnili z večjo zalogo stvari, ki se nam ne zde dovolj umestne.

Na Letskem imajo volitve. Letska ni velika država. Volilcev ima le okoli 1 milijon. Doslej so bile stranke precej strogo ločene v leve in meščanske. Meščanske stranke so ustvarile enoten blok pod parolo: »Vzemite si enotnost delavstva za zgled!« V zadnjem času pa je komunistično gibanje, ki je dobivalo od koderkoli že denarna sredstva, razcepilo delavske vrste na veliko veselje meščanskih strank. Komunisti so zlasti rušili strokovne organizacije, ker je na njih slonela prava moč delavstva. Razcepili so tudi politično socialdemokratsko stranko. Vlada pa je komunistične organizacije razpustila, kar je dalo priliko govoriti o mučeništvu komunistov. Tako je buržuazija zadala s komunisti vred udarec delavstvu, ki je imelo doslej 37 poslancev v zbornici. Po teh dogodkih se je tudi meščanstvo razcepilo. Pri volitvah kandidira 44 strank, ki imajo skupno 120 kandidatnih list. Razcep v delavskih vrstah bo nedvomno jako škodoval politični moči delavstva, kar je tembolj žalostno, ker je bila prej socialdemokratska stranka ena najmočnejših v zbornici.

Angleška delavska stranka se mrzlično naglo pripravlja na volitve. Stranka bo postavila mnogo več kandidatov kakor pri zadnjih volitvah. Zlasti se je stranka razširila po deželi. Zenske krajevne skupine so narasle od zadnjih volitev za 63. Vse kaže, da bo delavska stranka pri volitvah silno narasla in da bo v zbornici v večini.

Cene pšenice bodo očitno narasčale, dasi imamo znatno več in boljše pridelka kakor lani. Zlasti so žitarice dobro obrodile v Ameriki in Kanadi in Argentini, kjer imajo še lanske zaloge žita. Žita je torej po svetu dovolj, a cene kruhu ostanejo visoke, ker se s carino zapirajo meje, da ni treba žitnim špekulantom znižati cen zaradi konkurence. Žito, ki se ne bo porabilo, bodo veleproducenti sežgali ali ga potopili v morju. To je tisti lepi socialni red, ki dovoljuje špekulantom oderiške cene, uničevanje živil, človeštvu pa prazne želodce.

Izprtje 45.000 tekstilnih delavcev v porenski bavarski tekstilni industriji se je pričelo včeraj. Posredovanja so delodajalci odklanjali.

Za novega predsednika v Mehiki je izvoljen notranji minister Gil, pristaš Callesa. Izjavil je, da bo nadaljeval politiko Callesa. Predsedništvo republike prevzame 1. decembra. Calles je takoj po umoru Obregona priporočal Gila.

Vsi prebivalci mesta poginili. Ob velikanskem tornadu, ki je divjal minul teden v Ameriki, so poginili skoro vsi prebivalci mesta Pelikan-City. Mesto je štelu okolu 220 prebivalcev.

Zedinjene države preplavljajo južno Ameriko z dolarji. Pred vojno so južnoameriške latinske republike trgovalle zlasti z Evropo. Po vojni so se razmere izpremenile in danes imajo gospodarski vpliv v teh državah Zedinjene države, ki so že naložile oziroma posodile tja 1200 milijonov dolarjev ali 69 milijard dinarjev. To je dolarski imperijalizem, ki je po pravici lahko ošaben, misleč, da bo s svojimi dolarji zaslužil ves svet. Zato se igra z vprašanjem svetovnega miru.

Velik orkan je v Ameriki divjal minul teden ob silni nevihti in poplavi. Orkan je divjal na ozemlju, ki je veliko kakor cela Evropa. Človeških žrtev je bilo nad 7000. Pojavile so se roparske tolpe in kužne bolezni. Škode je nad 16 milijard dinarjev.

V potu svojega obraza se je dosedaj pralo perilo. Radion pa je odpravil vsako muko, ker je zadosti, da se perilo pol ure kuha, pa je pranje gotovo.

Za tiskovni sklad je daroval s. Anton Tomanič, Sv. Tomaž pri Ormožu, 5 Din. Nadalje s. Lenič Edvard iz Francije 13 Din. Sodrugoma iskrena hvala!

Marlbor.

Občinski delavci ne marajo klerikalcev. Klerikalci so silno razburjeni, ker jim je večina občinskih delavcev obrnila hrbet. Lani, ob času volitev, so klerikalci skoraj vse delavce spravili v svojo »strokovno« zvezo. To so dosegli deloma z obljubami, deloma pa s terorjem, katerega so izvajali potom nekaterih nastavljenih agitatorjev, ki so delavcem obljubovali pokojnine in večje plače, če se organizirajo pri SLS. Ob enem pa so tudi grozili z odpustom vsem tistim, ki niso hoteli o črni organizaciji ničesar slišati. Na ta način se jim je res posrečilo nekatere kategorije občinskih delavcev skoraj v celoti dobiti, na kar se je napravilo spomenico. Toda klerikalci vendar niso delavcev zato pri svoji organizaciji organizirali, da bodo prejeli večje plače, ampak zato, da se jim iste eventualno s časom znižajo. In tako so spomenice običale pri prvem ravnatelju in niso nikoli prišle do kompetentnega mesta. Po toliko in toliko mesecih so delavci sprevideli — kar bi bili lahko takoj videli — da ne bo iz klerikalne moke nič kruha. Tudi z ljubljanimi penzijami ni bilo nič in ko so socialisti pri sklepanju tekočega proračuna klerikalce spomnili na njihovo obljubo delavcem, da jim bodo dali čim prej penzije, tedaj sta oba blagoslovljena gospoda skoraj v »luft« šla. Sedaj je vendar enkrat, in sicer na pritis socialističnega občinskega

„Veselite se z meno!“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj bom vesela in dobre volje, ker mi ne preti nikaka težka muka, odkar RADION pere sam.“

Varuje perilo!

kluba, prišlo zavarovanje in obenem tudi kolektivna pogodba na dnevni red in klerikalci so v silni nepriliki. Zato sklicujejo na žive in mrtve občinske delavce v banko na sestanke, kjer imajo njih tajniki najtežjo nalogo, delavcem dopovedati, da je manjša plača boljša kot večja. Toda delavci se jim smeji. Klerikalci naj grede rajše pomagat n. pr. viničarjem, ki so na žalost skoraj vsi v njihovem taboru in ki imajo najmanjše plače.

Zadruga pekovskih mojstrov v Mariboru naznanja, da se vrši v sredo, dne 3. t. m. ob 3. uri popoldne v društvenem lokalu »Hotel Halbwild« pomočniški izpit. V poštev prihajajoči izpitniki morajo priložiti poleg prošnje tudi učno pismo zadrugi. — Predsednik.

Primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo, zopet ordinira.

Vabilo na vinsko trgatve, katera se bo vršila v nedeljo, dne 7. oktobra v gostilni Klare Felčič na Tezno. Začetek ob 16. uri. Brez vstopnine. — K obilni udeležbi vabi Savez železničarjev Jugoslavije, skupina Tezno.

Celje.

Okrajni zastop celjski je dobil novega gerenta in sicer v osebi oblastnega poslanca g. Miloša Levstika. Da pripada novi gerent klerikalni stranki, je samoobsebi razumljivo.

Volitve v celjski in vranski okrajni zastop bodo baje v kratkem razpisane. Skrajni čas je že, da so se gospodje pri oblasti vendar enkrat spomnili, da je prišel čas, da se začne z rednim gospodarstvom v okrajnih zastopih potom redno izvoljenih okrajnih zastopstev, ne pa, kakor je to bil dosedaj že par let običaj, da so gospodarili le od vladne milosti postavljeni gerenti in njih vsotvi.

Vsem krajevnim odborom SSJ celjskega in vranskega okrajnega zastopa. Ker bodo v kratkem razpisane volitve v okrajne zastope celjskega in vranskega okraja, pozivamo vse krajevne odbore v omenjenih okrajih, da izdelajo čim prej vse tozadevno potrebne predpriprave, nadalje da se pripravijo za konferenco, ki se bo vršila v kratkem v Celju. — Volitve v okrajne zastope so posebno važne za podeželske kraje, kajti praksa vseh dosedanjih okrajnih zastopov, ki so bili bodisi pod klerikalnim ali liberalnim pokroviteljstvom, je pokazala, da so se gospodje, ki so bili v okrajnih zastopih, vedno bolj zanimali za ceste okrog trgov, mestov itd., tam, kjer so bile še kolikor toliko normalne, nasprot-

no pa so vedno prezrli ceste »tamo daleko«. Zato je posebno važno za podeželske kraje, da skušajo dobiti v okrajne zastope čim več svojih zastopnikov in sicer socialističnih, ker klerikalni ali liberalni se zvežejo s svojimi bratci v mestu in preti nevarnost, da ostane vse zopet pri starem, kakor je bilo. Torej na delo za pravične okrajne zastope!

Celjski obrtniki, ne kregajte se s pametjo! Odbor Slovenskega obrtnega društva v Celju je priobčil v časopisju poziv na vse obrtnike, da naj se organizirajo, ker neorganizirane oblasti nič ne upošteva. V svojem pozivu vprašujejo neorganizirane tovariše: »Kdo nam diktira osemurni delovnik, ako ne delavstvo s pomočjo državne uprave!« Ta trditve je naravnost smešna. O osemurniku v obrti ni ne duha ne sluha. Ravno narobe je res. Državna oblastva se pri sestavljanju pravilnika o ureditvi delovnega časa niso prav nič ozirala na želje delavcev, zato pa je v obrti uveden devet- in deseturni delovnik. O samovoljnem podaljševanju delovnega časa s strani obrtnikov pa niti ne govorimo, ker bi sicer morali načeti poglavje o brezprimernem terorju, ki vlada po malih delavnicah, kjer mojstri izkoriščajo vladajočo brezposelnost in pa neorganiziranost in nezavednost delavcev v svoj profit. — Koncem konca pa gospodje obrtniki, ali res nimate drugih aktualnejših stvari in boljših argumentov za pridobivanje članov vaših organizacij, kakor v pozivih na neizprosni boj proti trpečemu delavstvu? Od koga pa pravzaprav živite, če ne od delavcev in uradnikov, ki so vsi enako zainteresirani na osemurnem delovniku. Ali ste res še vedno tako naivni, da verujete, da vas bo deseturni delovnik rešil pred propastjo? Visoki tovarniški dimniki, ki mole v okolici Celja v nebo, oznanjajo propast obrti in vsak nov izum pomeni korak naprej k uničenju malih in samostojnih eksistenc. Ako se delavstvo bori za osemurnik, potem se bori tudi za bodočnost vaših otrok, ki bodo delili usodo delavskih trpinov po tovarnah in delavnicah. Vojska proti kapitalizmu je veliko bolj potrebna, kakor pa da naskakujete že itak brezpravno delavstvo. Pogledite v sosedne države, seveda ne na jug, ampak na sever, pa boste videli, da se tamkaj že številne organizacije bore naravnost ob rami z delavci za osemurnik. Samo pri nas pomagajo obrtniki industrialcem v boju proti osemurniku, ne pomislijo pa, da bi vsako podaljšanje delovnega časa v tovarnah poslabšalo položaj obrtnikov, ker bi poostriili konkurenco. Obrtniki v svoji nevednosti sami pletejo vrvo, na katero jih bo obesil kapitalizem.

RAZSTAVA TISK

7. - 21. X. - LJUBLJ. VELESEJEM

Trbovlje.

V članku iz Trbovelj v »Del. politiki« št. 70 od 1. septembra 1928 se je vneslo, da so bili ravno demokratiški gerenti oni, ki so dajali ogromne tisočake iz občinske blagajne za Sokolske domove. K članku pripominjamo, da se besedilo »ravno demokratiški gerenti« ne nanaša na gerentovanje ravnatelja g. G. Voduseka in upravitelja g. R. Plavšaka. V gerentskih sosvetih gg. Voduseka in Plavšaka so sedeli tudi naši sodruzi in se je občinsko gospodarstvo vodilo strogo v proračunskem okvirju. Resnica pa je, da je demokratiški gerent Kokalj dajal iz občinske blagajne ogromne tisočake za razne domove.

Shod. V nedeljo, dne 23. sept. t. l. se je vršil pri nas shod Socialistične stranke Jugoslavije, na katerem je poročal naš narodni poslanec s. Petjan o notranjem po-

litičnem položaju. Nabit polna dvorana poslušalcev je pazljivo poslušala izvajanja s. referenta, kateri je temeljito ožigosal sistem, kateri vlada v naši državi in vsled česar so meščanske stranke s svojo pogubonosno politiko spravile državo na rob prepada. V številkah je referent pokazal ona ogromna bremena, katera mora nositi delavski razred potom trošarine in drugih indirektnih davkov, na drugi strani pa tudi pokazal, da delovni razred vse da, na drugi strani pa ne dobi ničesar, niti tega ne, kar mu zakon daje in zasigurava. Za svoja izvajanja je žel od poslušalcev splošno odobravanje, na kar je shod sprejel soglasno naslednje resolucije:

1. Shod vzame na znanje poročilo nar. posl. s. Petjana in odobrava njegovo dosedanje parlamentarno delovanje. Ob enem shod odobrava stališče Socialistične stranke Jugoslavije, ki ga zavzema napram političnemu položaju v državi.

2. Shod odločno protestira proti bivši in sedanjji vladi, ki zanemarija vsa socialna delavska vprašanja, ki se tičejo delavskega razreda v državi.

3. Zahteva, da se uvede obvezno zavarovanje za slučaj brezposelnosti, starosti in onemoglosti za vse panoge delavstva. Da se takoj izda pravilnik bratovskih skladnic, da valorizira predvojne fondre bratovskih skladnic ter na ta način omogoči že pridobljene pravice starih in novih vpokojencev.

4. Shod najodločneje protestira proti preganjanju delavskih zaupnikov in zahteva popolno svobodo udejstvovanja. Shod poziva vse delavstvo, da se pridruži Socialistični stranki Jugoslavije in tako s skupnimi močmi in samostojnim nastopom omogoči boj za svoje pravice.

Moste pri Ljubljani.

Občinske volitve v Mostah.

V »Enotnosti« z dne 28. septembra t. l. se je neki »Oberkomunist« obregnil ob mene, izjavljajoč, da se razpoloženju zavednega delavstva nisem upal postaviti po robu, vsled česar sem bil tudi jaz za enotno listo. Sviri svoje somišljenike pred kontrarevolucionarji in razmetava fraze, kakor bi sejal pšenico. Potrebno je, da dopisniku odgovorim:

Najprvo konstatacija: Ti, dopisnik, si pričel boj za hrblom odgovornega urednika, ker si tako zelo »revolucionaren«, da se niti podpisati ne upaš. Hvala za take »knedel-revolucionarje«! — Drugič: Zadržaj »Enotnost« napada samo socialiste; kje so ostali napadi na meščanske stranke? Zame to znači, da smo socialisti vam komunistom trn v peti, ker vas delavstvo zapušča vsled neprestanega pitanja s frazami o »revoluciji, ki bo... bo... b... In ker »revolucije« še vedno ni, zato se položaj delavstva z vsakim dnevom poslabšuje. Ti, dopisnik »Enotnosti«, pa s svojim štabom na Marksovem trgu pripravljaj revolucijo... Kakšno?

S češpljevimi knedelni boste podministrali ljubljanski tramvaj ter ga spustili v zrak, pa bo »revolucija« v tvojem trebuhu. Razumeš, »knedel-revolucionar«! Lahko bi napisal, kakšno je mišljenje komunistov v Mostah glede enotne liste. Če si bil na sestanku, ga poznaš; uverjen sem pa, da ne stanuješ v Mostah in da pripravljaj razkol za hrblom tvojih somišljenikov, ki so zdaleka boljši in uvidevnejši od tebe. Proletariat je revolucionaren zato, ker vlada brezposelnost, ne pa zato, ker ga ti pitaš s frazami. In če misliš, da bodo zastopniki proletarijata v meščanskem občinskem odboru pomagali delavstvu s tem, da bodo frazarili, se varaš. To ve tudi delavstvo v Mostah in pričakuje od izvoljenih zastopnikov stvarnega dela. Izrek: »Što gore, to bolje«, bo vsaj preje revolucija, so prinesli bratje z juga po prevratu, zato pa je tam doli pokret tako slab, da se o njem jedva more govoriti. Vidiš skriti »revolucionar«, takole je, pa tudi ti ne boš nič izpremenil.

Kar se pa tiče »oportunističnega razbijanja« in »oportunističnega pačenja marksističnih načel«, tole: Napravite red v Moskvi. Čemu izganjate Trockega v Turkestan, ako še vedno propagirate »revolucijo«. Očistite lastno stanovanje, potem boste šele dobili pravico, pogledati v tuje. Za danes dovolj, upam, da se kot »revolucionar« podpišeš, pa ne z nepravim imenom, da se še kaj pomeniva.

Sodrugom v Mostah pa: Vedite, da je bil napad v »Enotnosti« prvi korak k razbitju skupne liste. Uverjen sem, da se to ni zgodilo z vašo vednostjo in da vi ne boste dopustili, da se preko vas igrajo razni

»psevdo-revolucionarji« vojno, ki razdvaja proletarijat in mu samo škoduje, koristi pa meščanskim strankam. Besedo ima volilni odbor.

R. Čelešnik.

Šiška.

Z ozirom na dolgočasne jesenske in zimске čase, v katerih se dolgočasimo vsak na svoj način, je odbor »Svobode« v Šiški sklenil vsaj en večer tedensko vsem nuditi zabavo in prijeten pouk, ki ne stane drugega kot pot tja in nazaj. Pričel bo z rednimi tedenskimi predavanji z zelo zanimivo, poučno in zabavno vsebino, spremljenimi s skioptičnimi slikami. Vsled tega uljudno vabimo vse prijatelje delavskih kulturnih organizacij, predvsem pa sodruge strokovničarje, svobodaše vseh odsekov, združnike in člane stranke SSJ, da pridno prihajajo k predavanjem, ter vpeljujejo tudi svoje prijatelje, da jim dokažemo razliko med meščansko hujskajočo vzgojo in našo socialistično vzgojo ljubezni do svojega bližnjega in ljubezni do vsega proletarijata širrom sveta brez razlike narodnosti, politike, vere itd. Konzumno društvo nam gre vedno zelo poštvalno iz ljubezni do delavskega razreda na roko, da nam že dolgo časa pomaga povsod, kjer more, predvsem pa, da nam pušča v porabo veliko dvorano Zadrúžnega doma, kjer se počutimo kot doma med svojimi najljubšimi prijatelji, znanci in pa med sodruzi in sodružicami, ki čutijo, mislijo in delajo z nami. Odbor »Svobode« je zbral za letošnje predavalno sezono najpestrejšje vsebine predavanja in žal naj bo vsakemu že naprej, ako bo iz lastnih naigbov katerega zamudil. — V sredo, dne 3. oktobra ob pol 8. uri zvečer v Zadrúžnem domu v Šiški se vrši predavanje o velikem socialističnem borcu in svetovno znanem odločnem branilcu ter zagovorniku delavskega pisatelja Uptonu Sinclairja. Za odbor »Svobode«, Šiška: R. Čebular, I. r.

Pevski odsek »Svoboda« Maribor priredi dne 6. oktobra t. l.

vinsko trgateg

v Ljudskem domu. Spored: petje, godba, ples. — Na obilen obisk vabi odbor.

Vinski MOŠT (dalmatinec)

prvovrstni, sladki, filtrirani, beli in črni se toči v

Prvi dalmatinski kleti, Maribor

Mesarska ulica šte. 5, se priporoča

JOS. POVODNIK.

NAZNANILO! PRESELITVE!

Podpisana vljudno naznanjava cenj. občinstvu, da bova s 1. oktobrom prevzela delikatesno trgovino in zajtrkovalnico v Mariboru na

Aleksandrovi c. 31

od g. Franca Kurinčiča. Vneto si bova prizadevala, da bodo cenj. gosti in odjemalci naglo in solidno postreženi. Naboljše jamstvo izborne postrežbe je dolgoletna najina praksa. Prosiva za prav dober obisk in naklonjenost ter se priporoča

Slavko in Josefina Fabjan.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

L. Mikuš, Ljubljana, Mestni trg 15

DEŽNIKI.

Na malo.
Ustanovljeno 1839.

Na veliko.
Telefon 2282.

Prezmem trgovine!

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem z današnjim dnevom prevzela trgovino z mešanim blagom v Frankopanovi ulici št. 10

Prizadevala si bom postreči z najboljšim blagom po zmernih dnevnih cenah ter se priporočam za dober obisk

Dnevno ob 6. uri zjutraj sveže mleko in pecivo!

Z velespoštovanjem

Frančiška Fijavž.

Nabirajte nove naročnike

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo galanterije, specerije, hišnih in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stucker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Creppe de Chine

In foular svile od 58 Din naprej kakor tudi vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri

J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih pečiva na zavarovalno znamko D. P.

Preselitev!

Cenj. damam naznanjam, da sem svoj damski salon ter zalogo klobukov preselila iz Gosposke ul. 37 v Vetrinjsko ulico šte. 22

Kakor doslej si bom tudi v bodoče prizadevala, da postrežem cenj. odjemalke s čednimi in modernimi klobuki po najnižjih cenah. Prezmemam tudi vsa popravila in predelavo po nizkih cenah.

Se priporoča in prosi za obilen obisk **LJUD. LORGER**, modistinja.